

מדינת ישראל
משרד החינוך

תלמוד ישראלי
הדף היומי לילדים

סדר קדשים
מסכת זבחים צ"ג-צ"ט
פרשת דברים
ג'- ט' באב (21-15 ליולי)

דף לימוד
לימות השבוע
ולשולחן שבת

מזן התלמוד

סדר קדשים
מסכת זבחים, דף צ"ט

"ומי איכא נטירותא לפלגא?"

נטירותא - שמירה
פלגא - חצי

א

הסבר: התלמוד שואל האם נאמן אדם להעיד על עצמו שהוא נשמר מפני סוג מסוים של טומאה, אבל לא מפני סוג אחר?

מתולדותיו

אליהו 'אליק' שמיר
(תרפ"ד-תש"ח, 1924-1948)

היה מפקד כוח שבעת הנוטרים שנהרגו במלחמת העצמאות ליד אזור-מנחם אבטיחי, דוד אבניצקי, צבי זעירא, יעקב עולמי, יצחק קורדובה, קלמן רוזנבלום ואליהו 'אליק' שמיר. אליהו נולד וגדל בתל אביב, התגייס לפלמ"ח ולקח חלק בהתקפה על משטרת שרונה. בתחילת מלחמת העצמאות הקים עם חברו נחום אריאלי את הפלוגה האחראית על אבטחת ראשית הדרך מתל-אביב לירושלים. הוא השתתף בקרבות רבים נגד יאזור, רמלה, בית דגון ויפו, והתמנה למפקד המשמר הנע של אבטחת השיירות. במהלך נסיעה בטנדר עם פקודיו לבדוק את הדרך לפני שיירת הבוקר לירושלים, ובכניסה ליאזור, נפגע הרכב ממוקש, ואליהו ואנשיו נהרגו. אחיו של אליהו, הסופר משה שמיר, כתב לזכרו את הספר "במו ידיו - פרקי אליק".

דף צ"ג: תנא קמא

אחד התנאים שמוזכרים פעמים רבות בתלמוד הוא "תנא קמא". מי היה תנא קמא? מתי הוא חי? ולמה קראו לו כך?

ובכן, האמת היא שתנא קמא אינו שמו של תנא מסוים, אלא זהו כינוי שפירושו "התנא הראשון".

פעמים רבות פותחת המשנה בדעה שמובאת בסתם, ללא שמו של החכם שאמר אותה, ולאחר מכן מובאת דעתו של חכם אחר הנזכר בשמו. התנא שדעתו נזכרה בתחילת המשנה מכונה תנא קמא, והוא יכול להיות בכל פעם חכם אחר. כל חכם שדעתו מובאת בתחילת המשנה, הוא "תנא קמא" של אותה המשנה.

ולימדו חכמים כלל, ש"סתם משנה כרבי מאיר", ולכן ברוב המקרים תנא קמא הוא רבי מאיר, אולם יש גם יוצאי דופן.

דף צ"ד: פשתן במים

התלמוד בדף זה מלמדנו כי אסור להניח פשתן במים בשבת מפני שזרעוני הפשתן נדבקים זה לזה כשהם במים והם הופכים לכעין בצק. **אחת מהמלאכות האסורות בשבת היא "לישה"**, וכשהזרעונים נדבקים ונהיים כמו עסה, מי שהניחם במים עובר על אסור "לישה".

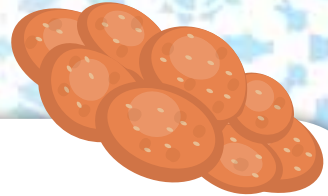
האיסור איננו משום זרע' מכיוון שהתלמוד מתייחס למקרה שמניחים את זרעוני הפשתן לזמן קצר שבו הזרעים לא מספיקים להתחיל לצמח, אבל אכן אם מניחים אותם לזמן ממושך, עוברים גם על אסור זרע.

דף צ"ה: כלי חרס

בשר קרבנות קדשים קלים אפשר לאכל בכל ירושלים, אך בשר קרבנות קדשי קדשים אינו נאכל אלא בבית המקדש. התלמוד מספר שבבית המקדש היה תנור מתכת מיוחד שבו היו מבשלים את בשר הקרבנות הללו.

כלי עשוי חרס שבשלו בו בשר של קרבן חטאת, והתורה מצוה עליו בספר ויקרא, פרק ו': **"וכלי חרש אשר תבשל בו ישר, ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ושטף במים"**. כלומר: אם בשלו את בשר החטאת בכלי חרס, יש לשטף אותו. אם בשלו אותו בכלי מתכת יש להגעיל אותו במים רוותחים, ולשטף אחר כך במים קרים, כדי שלא ישאר בו מאום בלוע מן החטאת.

סעודת ערב שבת

מנה עיקרית

פלפול משפחתי לשולחן שבת

בתקופת השואה הובילו הגרמנים את המחנך היהודי הדגול יאנוש קורצ'אק [הירש גולדמיט] עם מאות ילדים מבית היתומים שניהל, ורצו לשלוח את כולם למחנה השמדה. בכניסה לרכבת ניגש קצין גרמני לקורצ'אק ואמר לו שבגלל שהוא מעריך אותו הוא מוכן לתת לו לחזור לביתו ולהציל את עצמו.

מנת פתיחה

דבר תורה לשולחן השבת

משה מתאר את הריבוי הגדול שה' הרבה את עם ישראל: "ה' אלוהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב".

מדוע נבחרו דווקא "כוכבי השמים" כדימוי לכמות הגדולה של עם ישראל? האם יש בכך רק כדי להדגיש את הכמות הגדולה של העם? או שמא יש בכך עומק ומשמעות נוספת?

הרש"ר הירש מסביר שהדימוי לכוכבי השמים בא לבטא כמובן את הכמות העצומה של עם ישראל, אך בא גם להוציא מטעות גדולה שניתן ליפול בה כשרואים מספר כל כך גדול.

כשיש כמות כל כך גדולה שאפילו למנותה אי אפשר, ניתן היה לסבור שאין חשיבות לכל יחיד ויחיד מעם ישראל. על כן דימה משה את עם ישראל דווקא לכוכבי השמים - לומר שאף על פי שאי אפשר למנותם - יש משמעות עצמאית לכל יחיד. כל אחד הוא "עולם בפני עצמו", ויש לו ערך משלו.

קינוח / מי אני?

- חייתי 120 שנה בתקופת חורבן בית המקדש השני.
- הייתי תלמידים של הלל ושמאי.
- בימי החורבן ביקשתי מהאחיין שלי אבא סיקרא להוציא אותי בארון מתים מירושלים כדי לפגוש את אספסיאנוס מנהיג הרומאים.
- בפגישה עם אספסיאנוס ביקשתי להקים מרכז יהודי רוחני חדש ביבנה.

באיזו תקופה חייתי?

סמנו בבקשה על ציר הזמן למטה מתוך האפשרויות הקיימות באיזו תקופה חייתי.

אני לא יודע / אני לא יודעת

4260	3930	3880	3828	?	3728	3408	3340	2934	2883	?	2449	2448	2238	1948	0
התלמוד חתימת	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	?	הלל הזקן	הקמת ביהמ"ק ה-2	חורבן ביהמ"ק ה-1	חורבן ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	אפרים ומנשה יציאת מצרים	בניי במצרים	אברהם אבינו	בריאת העולם
495	הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	?	הלל הזקן	הקמת ביהמ"ק ה-2	חורבן ביהמ"ק ה-1	חורבן ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	אפרים ומנשה יציאת מצרים	בניי במצרים	אברהם אבינו	בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סעודת שבת

מנה עיקרית

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מיהם האנשים בציור?
- 2 מה מסמל הנחש הכרוך על החבית?
- 3 מדוע האיש על הכיסא נועל רק נעל אחת?
- 4 איך השלט 'יבנה' קשור לכאן?

יבנה
השם של המושבה
הראשונה שהוקמה
בארץ ישראל
בשנת 1948
היא נקראה
'יבנה' על שם
המייסד שלה
היהודי הראשון
שהתיישב בארץ
ישראל

סעודה שלישית

מן המקורות

מסכת גיטין דף נ"ו

בזמן המצור על ירושלים ביקש רבן יוחנן בן זכאי מאחייו אבא סיקרא שידאג להוציא אותו מירושלים. ריב"ז עשה עצמו כמת וכך הוציאו אותו.

כשנפגש עם הנציב הרומאי אספסיאנוס אמר לו ריב"ז: שלום עליך אדוני המלך. אמר לו הנציב-אינני מלך. ענה לו ריב"ז: בקרוב תתמנה למלך. תוך כדי דיבורם הגיע שליח מרומי והודיע כי המלך מת והנציב ממונה להיות מלך במקומו. מרוב השמחה על הבשורה הטובה רגלו של הנציב התרחבה והוא לא הצליח לנעול את נעליו. אמר לו המלך: בקש ממני בקשה אחת עכשיו ואני אקיים אותה. ביקש ממנו ריב"ז לקיים את העיר יבנה וחכמיה.

טנדר השבעה לפני יציאתם לקרב (Wikipedia)

★ | מן ההיסטוריה

נפילת שבעת הנוטרים

בתחילת מלחמת העצמאות התחולל מאבק בין היהודים לערבים על השליטה בדרכים. בבוקר י"א שבט תש"ח (22.1.1948) יצא משער מקוה ישראל טנדר ובו שבעה נוטרים בפקודו של אליהו שמיר, כדי לבדוק את הדרך בטרם תעבור שם שיירה. טנדר הנוטרים ליווה את המשאיות שנסעו לעקרון. בכניסה המערבית לאזור (אזור) עקף הטנדר גוויית כלב שהייתה על הכביש והסתירה מוקש. המוקש הופעל מרחוק, ומעוצמת הפיצוץ נהרגו חלק מהנוטרים, והשאר נפצעו ונהרגו בידי ההמוני הערבי שהסתער עליהם. השבעה נקברו בחלקה הצבאית בבית הקברות נחלת יצחק. היישוב משמר השבעה ששייך למועצה אזורית עמק לוד, הוקם בשנת תש"ט (1949) על ידי חיילים משוחררים, ונקרא על שם שבעת הנוטרים שנפלו במלחמת העצמאות ליד הכפר יאזור.

5778 ה'תשע"ח	התשנ"ט	5727 ה'תשכ"ז	ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	ה'תרצ"ט	5699	ה'תר"ץ	5657	ה'רמ"ח	5323	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לויין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה		1897 הרצל		רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה		1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רש"י	רבי טעניה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דף צ"ו: כבוד ירושלים

למדנו שכלי חרס שבשל בו בשר חטאת - ישבר, זאת מפני שנותר בדפנות הכלי טעם מבשר החטאת ואי אפשר להוציא אותו בהגעלה, כמו שאפשר לעשות בכלי מתכת.

ומדוע לא החזירו את כלי החרס לכבשן שבו מצרים כלי חרס? האש הגדולה בודאי תשרף כל מאכל שנבלע בו.

התלמוד מסביר שמפני כבוד ירושלים עיר הקדש לא התירו להקים בה כבשונות של חרס, מפני שהעשן הרב ישחיר את חומות העיר ואין זה מכבדה של ירושלים.

הלכות נוספות נהגו בירושלים מפני כבודה וקדושתה: אין משאירים בה מתים בליה, אין קוברים בה איש חוץ ממלכי בית דוד ועוד.

דף צ"ז: ברכה על אכילת קרבנות

ישנה מצוה לאכל מבשר הקרבנות. כמה צריך לאכל כדי לקיים את המצוה? כל מצוות האכילה שבתורה הן בפעור פזית, למשל, אכילת מצה, אכילת מרור, צריך לאכל מהם פזית כדי לקיים את המצוה. ומה לגבי קרבנות? ה"חתם סופר" סובר שמי שלא אכל פזית מבשר הקרבן לא קיים מצוה, ואלו ה"בית הלוי" סובר שבשר הקרבנות שונה מיתר מצוות האכילה, ואפילו מי שאכל כמות קטנה ביותר קיים את המצוה.

מאחר שאכילת קדשים היא מצוות עשה, על הכהן האוכל מבשר הקדשים לברך: "אשר קדשנו בקדשותו של אהרן וצונו לאכל חטאת / אשם", ואלו ישראל האוכל מבשר שלמים, אף הוא מברך: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו לאכל את הזבח".

דף צ"ח: טבול יום ומחסר פגורים

"טבול יום" הוא אדם שטבל, או חפץ טמא שהטבילוהו לטהרתו, אך עד צאת הכוכבים לא סרה טמאתו לחלוטין. פגיו "טבול יום" הוא על-שם שטבל אך עליו להמתין שיחלף היום. טבול יום נחשב טהור לגבי רב דיני התורה, למעט תרומה וקדשים, ולפיכך כהן טבול יום אסור באכילתם.

בדף זה לומדים גם על "מחסר פגורים". מחסר פגורים הוא טמא שלאחר סיום הליך טהרתו, הוא נחשב טהור לכל דיני התורה. אך עדין קיימת בו טמאה חלשה שבגללה הוא אסור באכילת קדשים ובכניסה לבית המקדש, עד שייבאו את קרבנות חובתם. עד אז הוא מכנה "מחסר פגורים".

דף צ"ט: סל תאנים ומגרפה

בזמן בית המקדש, אדם נשא על כתפו סל תאנים ובתוכו מגרפה, המשמשת להפרדת תאנים דבוקות.

כדי שכלי יחשב טהור ולא יטמא תרומה, וכדי שמאכל יהיה טהור ויהיה ראוי להיות תרומה, לא מספיק שהבעלים שלו יודע שהוא לא נטמא אלא עליו לשמור שהוא לא יקבל טמאה.

מה הקשר?

קראנו בעלון על שבעה נוטרים שנהרגו במלחמת העצמאות. מיתחו קוים בין שמותיהם הפרטיים לשמות המשפחה שלהם:

יצחק	שמיר
דוד	רוזנבלום
צבי	קורדובה
יעקב	זעירא
קלמן	אבניצקי
אליהו	אבטיחי
מנחם	עולמי

יש לי מושג

שבעת טובי העיר

שבעת טובי העיר היה כינויים של הפרנסים האחראים על ניהול הקהילה היהודית וענייניה. לאנשים אלה יש סמכות לקבוע תקנות וחוקים הנוגעים לכלל הציבור. יש דברים מסוימים, כמו מכירת בית כנסת לצורכי חול, שניתן לעשות רק באישורם של שבעת טובי העיר.

שאלת השבוע

א. מה לא התירו להקים בגלל כבוד ירושלים עיר הקדש?

ב. מהו טבול יום?

ג. מי נחשב מחסר פגורים?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

את התשובות יש לשלוח במייל עד יום רביעי בשעות הצהריים: talmudisraeli@medison.co.il.
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחסות חברת MEDISON

Talmudisraeli@Medison.co.il

טל. 03-9250250; פקס. 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון

מנהל חינוכי ועורך: אבי רט

יו"ר חבר הנאמנים: ח"ח חיים פרייליכמן